

כנס הקורונה

רפואה והלכה בחול המועד פסח תשפ"א¹

בחול המועד פסח תשפ"א, התכנסו בירושלים גדולי הרבנים, פוסקים ומורי צדק שליט"א² לדיון מעמיק בשאלות וטענות שהתעוררו בנוגע להשפעת החיסונים החדשים נגד נגיף הקורונה. הכנס התקיים באולם הדיונים של הנהלת המרכז הרפואי 'שערי צדק'. בכירי רופאי המרכז הרפואי ו'מאוחדת' שירותי בריאות, הציגו שם בפני הרבנים מענה מקצועי מניסיונם הרב בשטח, בגיבוי נתונים ממבחן התוצאה.

בפתח הכנס הובאו דבריו של רב הפוסק של שערי צדק הגר"א וייס שליט"א:

"כבוד אחי ורעי, הרבנים החשובים שומרי משמרת הקודש הע"י. נבצר ממני להשתתף עמכם עקב טרדות החג והרבצת תורה, אך כבר גיליתי דעתי בהזדמנויות רבות שחובה להתחסן כדי למנוע התפשטות המגיפה וזה בכלל ההלכה הפשוטה שפיקוח נפש דוחה את הכול. ברכתי שתזכו לקדש שם שמים ולא ניכשל לעולם בדבר הלכה".

מנכ"ל 'שערי צדק' פרופ' עופר מרין פתח בסקירת התמודדות המרכז הרפואי עם הנגיף והשפעות החיסונים החיוביות ביותר כפי שהשתקף בכל זירות התחלואה והמחלקות. בדבריו ציין את העובדה ששערי צדק הוביל את מספר המאושפזים במחלקות הקורונה בישראל, וציין את השפעת החיסונים שהביאו לירידה של 80% במספר המאושפזים במצב קשה – מכ-130 במצב

¹ נתקבל לאחר סגירת הגיליון.

² השתתפו בדיון הרבנים הנכבדים: גאב"ד ב"ב וראש מערכת הכשרות הגה"ר יצחק אייזיק לנדא שליט"א, אב"ד ביתר עילית הגה"ר צבי ברוורמן שליט"א, רב קהילות משכנות יעקב ב"ם ומח"ס פסקי תשובות הגה"ר שמחה בן ציון אייזיק רבינוביץ שליט"א, גאב"ד היכל ההוראה הגה"ר משה ברנדסדורפר שליט"א, אב"ד הליכות עולם של בד"ץ בית יוסף הגה"ר ברוך שרגא שליט"א, אב"ד נתיבות חיים בירושלים וחבר בד"ץ הישר והטוב הגה"ר אברהם יהושע העשיל דרבמדיקר שליט"א, הגה"ר הרשל רוטנברג שליט"א מחשובי רבני חסידות גור בית שמש, הגה"ר חיים בונים שץ רב ומו"ץ דחסדי גור בירושלים, הגה"ר ציון טייב שליט"א ועוד. בנוסף, מס' רבנים מינו את נאמניהם, העסקן הרפואי הרב אשר זעליג וואלס ושליחים נוספים שהשתתפו בדיון, וכן התחברו טלפונית רבנים שמסרו את שאלותיהם מראש ואלה הוצגו בפני הרופאים ע"י מנחה הדיון הרב איצ'ה דואלובסקי. כמו"כ השתתפו נאמניהם של גדולי הרבנים, ראשי מערכת הכשרות של בד"ץ העדה החרדית הרב גבריאל פפנהיים המשמש גם כמנהל בית ההחלמה הגדול – טלזסטון והרב פנחס בינדר מנהל מחלקת חומרי גלם בוועד הכשרות של בד"צ העדה החרדית. הרב פפנהיים והרב בינדר מורגלים בחקר ייצור ותעשיית התרופות זה שנים, ועסקו בחקר סוגיית החיסונים בשלל דרכים. כן השתתף מנהל קשרי קהילה במאוחדת ירושלים הרב ישראל מינקא.

לכ-25 מאושפזים בלבד ב"ה. כן ציין כי בתי החולים במדינת ישראל עמדו קרוב מאוד למצב של אי ספיקה חלילה.

ד"ר מנחם ביתן הרופא המחוזי של מחוז ירושלים ב'מאחדת' שאף נפגש בתקופה זו עם שורת גדולי ישראל שביקשו לחקור את בטיחות החיסון, הפריך טענות בנוגע לתופעות הלוואי שעפ"י השמועות מצויות, כגון שיתוק פנים, שיתוק פלג גוף תחתון ועוד. תופעות לוואי כאלה, אילו היו קיימים, היו אמורות להתנקז לשירותי הבריאות. כשבכל מחוז ירושלים בו חוסנו יותר ממיליון אזרחים, לא ידוע להם אפילו לא על מקרה אחד שנמשך מעבר למספר ימים.

תופעת ה-ADA

על ה-ADE – תופעת התפרצות המערכת החיסונית עתידית שתוארה בדו"ח ה-FDA כ"סיכון אפשרי" וזכתה לתשומת לב רבה בקרב מתנגדי החיסונים, ועל חששות עתידיים נוספים עליהם שאלו הרבנים, השיב מומחה למערכת החיסון מאוניברסיטת בר אילן וחבר בוועדה המייעצת לניסויים הקליניים בישראל הפרופ' סיריל כהן. פרופ' כהן הסביר כי כדי שהתופעות מעין אלה תתרחשנה, דרושים מס' תנאים שאינם קיימים בחיסון זה. יתר על כן, הוכח מעבר לכל ספק שכאן הסיכון לא קיים כלל, מאחר וחלפו חודשים רבים מאז שרכבות נטלו את החיסון במסגרת הניסוי הקליני בחיסונים ואף לא אחד מהם פיתח תגובת ADE או תופעות מסוכנות אחרות.

למה לחסן צעירים?

אחד מגדולי הפוסקים שנעדר מהדיון שלח שאלה המופנית אליו רבות: "הסיכון בקרב צעירים נדיר ביותר וכי 99.9% מחלימים ב"ה. מדוע להכניסם למקום ספק?".

המומחה למחלות זיהומיות בשערי צדק ומנהל בית החולים 'וילף' לילדים הפרופ' יחיאל שלזינגר השיב כי אכן במהלך המחלה, היא קלה כמעט תמיד. אך נזקי "פוסט קורונה" מצויים ביותר ומשפיעים רבות על המשך חיי המחלימים, כולל דלקות שריר הלב שמדרדרות לא אחת לסכנה של ממש תקופה לאחר החלמה.

'ברגעים אלה מטופלים אצלנו במחלקות שלושה ילדים 'מחלימים'

שעברו את הקורונה בקלות וכעת סובלים מתופעות שונות".

אומר פרופ' שלזינגר.

האם החיוב להתחסן חל גם על הפרט?

רב העיר ב"ב הגה"ר יצחק אייזיק לנדא שליט"א הציג את בסיס שאלת הרבנים:

"ההכרעה בעניין הרפואי מתחלקת לשניים. האחד, הסתכלות הממסדית שמיועדת למגר מגפה באופן כללי, וכאן אין כלל שאלה שחייבים לחסן. שאלות הרבנים הן דווקא מצד הפרט ששואלים האם גם באופן אישי חשוב להתחסן"

מסביר הרב ומפטיר "ודעתי שגם הפרט חייב להתחסן, אך זאת השאלה".

פרופ' שלזינגר השיב עם דוגמא ממחלות שהיו בעבר – גם אז כמו היום היו שלא התחסנו, והמחלה שאז הייתה דומיננטית מאוד כמעט ונעלמה בזכות החיסון, אך עד היום פוגעת בילדים מידי פעם ורק בכאלה שלא חוסנו. כך גם היום. לפני זמן קצר נפטר פה בן 59 שלא חוסן, ונפטר מהנגיף". ע"כ קבעו הרופאים את דעתם שגם לגבי שאלת הפרט, החיסון מציל חיים.

94% של מחלימי קורונה סובלים מתסמינים במשך כחצי שנה

מנהל מכון הריאות בשערי צדק הפרופ' גבריאל איזביצקי הציג את המחקר שהוביל עם קרוב למאה מחלימי קורונה שטופלו במחלקה שמעלה כי

"החלמה" ברוב המקרים מלווה במחלה ממושכת בקרב אחוז גבוה מהם, כולל אצל צעירים. "מדובר ב-94% של מחלימים שסובלים מתסמינים במשך כחצי שנה. אנשים מתקשים לעבוד, לטפל בילדים ולבצע פעולות שהיו מורגלים לעשות למרות שכל הבדיקות שלהם תקינות. אנשים ישנים 10 שעות בלילה ושוב צריכים לישון עוד 3 שעות ביום ומתקשים מתפקוד ובחזרה לשגרה שהיו מורגלים בה".

פוריות ורפואת נשים

שאלות הנוגעות לפיריון וגניקולוגיה נענו ע"י יו"ר איילה ומנהל יחידת ivf באסותא הפרופ' אדריאן שולמן ורופא הנשים הבכיר ד"ר חן סלע מנהל מחלקת יולדות בשערי צדק. הפרופ' שולמן טען כי לחששות בתחום עיסוקו המיוחדים לחיסון אין כל היתכנות מעשית להשפיע על התוצאה המיוחסת, וכי ההפך הוא הנכון.

דווקא מהנגיף יש היתכנות ממשית שאותם נזקים יופיעו ועדיין מוקדם לדעת באיזה היקף. התרחשות האירוע הרפואי בסמיכות למועד החיסון הוא מקרי בלבד. "בכל מקרה כזה מקיימים בדיקות לאיתור סיבת הפגיעה, ובד"כ מגלים במהירות סיבה ברורה שעשויה להוביל אליה" אומר פרופ' שולמן. "אותו היקף מקרים היה לפני עידן החיסונים, אז היו קושרים אותם לירח המלא – אם זה קרה באמצע החודש".

גם ד"ר חן סלע נשאל אודות עדויות שקיבלו הרבנים על נשים שניזוקו במצבים רגישים ועפ"י הערכתן – בעקבות החיסון, והשיב כי מתוך כ-41 מטופלות בתקופה זו אין ולו אחת שניתן לקשר תופעה בעייתית לחיסון. וכן

במחלקה שלו לא חלה כל עלייה בהיקף מקרי האשפוז בהשוואה לשנים קודמות. לעומת זאת, נשים צעירות שלא חוסנו אושפזו במחלקה אותה הוא מנהל לאחר שנקלעו לסיטואציה רפואית מורכבת ביותר. "אירוע מסוג המתרחש בארץ כשש פעמים בשנה בלבד, נקלעו לידיי שלש פעמים בתוך תקופה קצרה דווקא כתוצאה מהידבקות ב-Covid-19".

על כן קובע ד"ר סלע שהחשיבות להתחסן עולה מאות מונים על החששות, כדי שלא להיקלע לסכנת חיים כפולה.

היכן נפטרו יותר אנשים?

לסיום, ביקשו הרבנים לברר: "האם בשכונות שבאופן מוצהר לא שמרו על הנחיות הקורונה נפטרו יותר משכונות בהן השמירה בלטה יותר, ואולי ניתן להסיק מכך על רמת יעילות ההנחיות?"

פרויקטור הקורונה של עיריית ירושלים מר שלום אייזנר השיב והציג פערים משמעותיים בין השכונות: "רק 3 שכונות הגיעו ל-1% של נפטרים בין תושביה שמעל גיל 60. מאה שיערים, שמואל הנביא ורמת שלמה. שכונות חרדיות נוספות חצו את 0.5% נפטרים באוכלוסייה זו, וכך גם שכונות במזרח העיר. לעומתם, באזורים בהם אין משפחות ברוכות ילדים אפיון המוביל להתפשטות הנגיף, אחוז התמותה היה נמוך משמעותית".

לסיכום

הרבנים הביעו שביעות רצון מההסברים המקצועיים של הרופאים שהיו מגובים בנתונים, וציינו לשבח במיוחד את הדברים שנשא אב"ד העיר ביתר עילית הגה"ר צבי ברוורמן שליט"א במהלך הכנס:

"מעולם לא שמענו שמטופל מגיע לביה"ח עם קלסר הסברים מאנציקלופדיה וחוברות תעמולה לשם מתן הנחיות לרופאים! מבקרי החיסון לא יודעים דבר ברפואה, ולא יודעים כיצד להתייחס לכל נתון הסתייגות רפואית. אפילו לסנדלר לא יעלה על דעתם לתת לו הדרכה כיצד לתקן נעליו, למרות שמדובר במשהו טכני. כאן מדובר ברפואה שכל אדם נורמאלי עם בעיה רפואית הולך לרופא ומקבל ממנו את ההנחיות ואת הטיפול לפי שיקול דעת הרופאים. מדוע במקרה הזה פתאום אנשים מרשים לעצמם לבקר את הרופאים ולהבין יותר טוב? פתאום כולם מבינים ברפואה? ע"כ זירת ההתמודדות עמם אינה רלוונטית מול רופאים, אלא צריכה להיות מול מטפל נפשי או פסיכולוגי בלבד. רב שאינו מצוי בזירה הרפואית אין בידיו כלים לחלוק על רופא בנימוקי רפואה".

הרבנים הגאונים הרב לנדא, הרב ברנסדורפר, הרב רוטנברג ורבנים נוספים שיבחו את דבריו מאוד.